

Gerbiamieji,

LAPTEVIEČIAI maloniai kviečia Jus,

Jūsų bičiulius ir artimuosius

2022 m. birželio 11 d. 12 val.

į tradicinį tremtinių susitikimą

Lietuvos liaudies buities muziejuje

Rumšiškėse prie žeminukės - jurtos

- paminėti Gedulo ir Vilties dieną, 80-tąsias trėmimo į Arktį metines ir jurtos įrengimo LLBM 30-metį;
- paminėti Dalios Grinkevičiūtės gimimo 95-metį ir dalyvauti įteikiant jos vardo atminimo medalius;
- susipažinti su tremtinių aine, rašytoja iš JAV Anita Amirrezvani;
- susitikti su žurnaliste Živile Kropaite-Baniule ir pasitikti jos knygą „Fainiausia pasauly močiutė“, kurią po renginio bus galima įsigyti;
- apžiūrėti Kauno IX forto muziejaus paruoštas nuotraukų parodas.

Naujas informacinis stendas primins LAPTEVIEČIŲ veiklą ir Lietuvoje jų pastatytus paminklus.

Renginyje dalyvaus kun. Stasys Kazėnas SJ,

LR Seimo ir Vyriausybės nariai bei kiti garbūs svečiai.

Tradiciškai laukiame profesoriaus Vytauto Landsbergio.

Renginį ves aktorius Petras Venslovas,

dalyvaus žurnalistė, dainų atlikėja Aistė Plaipaitė.

Rengėjai:

brolija LAPTEVIEČIAI,

Lietuvos liaudies buities muziejus,

Lietuvos kultūros ministerija

Nuoširdžiai dėkojame Brolijos

rėmėjams:

- LR Seimui
- LR Vyriausybei
- LR Kultūros ministerijai
- LR Kultūros tarybai
- Lietuvos nacionaliniam muziejui
- Lietuvos liaudies buities muziejui
- Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui
- TS-LKD Dainavos skyriui

Brolijos LAPTEVIEČIAI rekvizitai

Politechnikos g. 57, 44100 Naujasodis

Registracijos kodas 191945856

A.s. LT 207300010002509959

Tel.: +370 698 14109, +370 37 778158

www.laptevieciai.lt

Laptevų jūros tremtinių brolija

LAPTEVIEČIAI

GEDULO IR VILTIES
DIENA

1941 – 2022

Rumšiškės, 2022 m. birželio 11 d.

JURTA

*Vis mažiau susirenka prie jurtos
Pravienos vingiuotame slėny.
Ten, kur tavo paskutinis turtas
Ledo vaike, Lenos tremtyny.*

*Nematyti jos iš paukščio skrydžio.
Nevisi ją mato iš arti.
Bet aukščiau aukščiausių piramidžių
Ji išliko tavo atminty.*

*Rudos durpės. Žalsvos samanėlės.
Apledėjusi siaura anga.
Įeini – ir vėl tave užlieja
Jūros Laptevų šalta banga.*

*Krosnis be žarijų. Gultai. Narta.
Tinklas pakabintas po sija.
Kur sušilti, jeigu taip dar šalta
Širdžiai laisvoje Lietuvoje?*

*Gal šamano buvo taip užburta,
Kad išliktų tol, kol gyveni
Jurta – tavo paskutinis turtas.
Ledo vaike, Lenos tremtyny.*

Vytautas Cinauskas

Dalios Grinkevičiūtės liudijimas apie 1941 m. masinius trėmimus iš Lietuvos 1988 m. buvo tekstas, pralaužęs cenzūros kruopščiai saugotą tylos sieną. Jo ištraukos Atgimimo metais skelbtos pirmame be cenzūros išleistame jaunųjų mėnraštysje *Sietynas, Literatūroje ir mene*, žurnale *Pergalė*. Trumpesnį atsiminimų variantą, rašytą iki 1976 m. rusų kalba ir Grinkevičiūtės perduotą TSRS disidentams Andrejui Sacharovui ir jo žmonai Jelenai Bonner, šie paskleidė užsienyje: atsiminimų fragmentai anglų ir prancūzų kalbomis skaityti per „Radio Svoboda“, dalis publikuota rusų disidentų spaudoje „Память“ 1979 m. ir 1981 m. JAV sudarytame dokumentų rinkinyje „Lietuviai Sibire“. Su sergančia motina pabėgusi į Lietuvą, ją mirstančią slaugydama Grinkevičiūtė parašė pirmą atsiminimų variantą lietuvių kalba. 1950 m. gegužę, palaidojusi mamą gimtų namų rūsyje, iškirtusi betone jai kapą, atsiminimus sudėjo į stiklainį ir užkasė namų sodelyje. Netrukus po to suimta, nuteista 3 metams lagerio. Pirmasis atsiminimų variantas iki 1991 m. laikytas žuvusiu; atrastas, restauruotas ir iššifruotas, kartu su trumpesniąja versija bei vėlesnio

gyvenimo epizodais 1997 m. publikuotas knyga *Lietuviai prie Laptevų jūros*.

Po Nepriklausomybės tremtinių atsiminimai sudarė žymią originalios lietuvių literatūros dalį. Kai kurie vyresnės kartos rašytojai piktinosi literatūros lauko proporcijas iškraipiančia dokumentinės literatūros invazija. O Juozas Aputis bent dešimtmetį nepublikavo savo darbų, kad nesutrukdytų kitiems išpažinti tautos kolektyvinę traumą. Kad Grinkevičiūtės liudijimas tapo svarbiausiu XX a. lietuvių kultūros tremties tekstu, kuris posovietmečiu koregavo lietuvių tautos savivoką ir pabrėžė masinio tautos naikinimo, deformavusio daugelio šeimų likimus, mastą, lėmė ir jo publikavimo aplinkybės viešumo lūžio metu, ir politinė atsiminimų reikšmė geležinės uždangos metais, ir jų dokumentalumas. Deja, milžinišką skaičiusių ažiotažą ir katarsį sukėlusių atsiminimų recepcija, tikrasis jų poveikis viešumoje neatsispindėjo. Dėl literatūrinės jų vertės būta ginčų. Tai, kad liudijimo tikslas pirmiausia buvo ne literatūrinis, o politinis, Grinkevičiūtė suvokė kaip misiją, kaip ir tai, jog apsisprendama liudyti ji stoja į kovą su sistema, sužlugdžiusia ne tik žmonių, bet ir Lietuvos valstybės likimą, kad pasmerkia save socialiniam užribiui bei saugumo struktūrų persekiojimams, kurie ir lydėjo ją nuo pat 1950 metų. 2021 m. jos rankraštinis palikimas (3 tekstai lietuvių kalba ir 1 rusų), saugomas Lietuvos nacionaliniame muziejuje, įtrauktas į UNESCO nacionalinės „Pasaulio atminties“ registrą.

Dalios Grinkevičiūtės liudijimą apie XX a. lietuvių patirtas stalinines represijas pasaulis vis dar atranda. Pagal vertimų statistiką pralenkusi Antaną Škėmą ir jo garsųjį romaną *Baltoji drobulė*, Dalia Grinkevičiūtė yra viena verčiamiausių šiuolaikinių lietuvių rašytojų. Jos atsiminimai išleisti devyniomis kalbomis – anglų, vokiečių, prancūzų, italų, lenkų, suomių, serbų, ispanų ir rusų (fragmentai).

Hum m. dr. Gintarė Bernotienė